
[2024-65-RE](#)

Causa 2024-65-RE

(Larralde Fernández c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 448-2024. Recurs d'empara

Aute del 18 de novembre del 2024

BOPA núm. 132, del 27 de novembre del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 d'octubre del 2024, per la representació processal del Sr. Isaac Larralde Fernández, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 5 de juliol del 2024 i contra la sentència del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de l'aute impugnat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 8 de maig del 2024, el Tribunal de Corts va condemnar, mitjançant sentència, el Sr. Isaac Larralde Fernández, com a autor responsable dels delictes majors d'homicidi en grau de temptativa, d'escoltes il·legals i de conductes afins, d'amenaques de mort amb arma, i, dels delictes menors de maltractament en l'àmbit domèstic i de violència de gènere, concorrent la circumstància agreujant prevista a l'article 143 bis en relació amb el delictes major d'amenaques condicionals amb arma de l'article 140.2, a la pena de 7 anys i mig de presó, així com a la pena complementària de 10 anys de prohibició d'entrar en contacte amb les víctimes, i el va condemnar també al pagament de les despeses processals.

En concepte de responsabilitat civil el va condemnar a indemnitzar a la CASS per un import de 532,60 € i a L. G. M. V. per un import de 4.209,11 €, amb els interessos legals que corresponguin, havent renunciat N. C. M. a res reclamar.

1.2. El 30 de maig del 2024, la representació processal del recurrent va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, demanant a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia la pràctica d'una prova testifical que ja havia estat denegada pel Tribunal de Corts per considerar-la innecessària.

1.3. El 5 de juliol del 2024, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que no donava lloc a la pràctica d'aquesta prova i que assenyalava el dia i l'hora per a la vista a la Seu de la

1.4. El 30 de setembre del 2024, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que desestimava el recurs d'apel·lació, que absolia el recurrent del delictes de maltractament en l'àmbit domèstic, quedant els fets integrats en el delictes de violència de gènere i que no feia especial condemna en costes en aquesta segona instància.

1.5. El 17 d'octubre del 2024, la representació processal del Sr. Isaac Larralde Fernández va interposar un recurs d'empara contra l'acte del 5 de juliol del 2024 i contra la sentència del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- La representació processal del recurrent al·lega que les sentències del Tribunal de Corts i de la Sala Penal vulneren els drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret i en fets provats, ja que aquests òrgans judicials han fet una valoració incorrecta de la prova i, a més, la Sala Penal ha omès respondre al greuge exposat en el seu escrit d'apel·lació, i afegeix que la seva sentència manca de motivació.

- Pel que fa al delictes menor de violència de gènere, considera que la prova que consta en autes no acredita la concurrència dels elements constitutius del tipus penal, perquè no existia una situació de desigualtat i perquè el recurrent no exercia poder sobre la seva esposa. Els tribunals ordinaris no haurien tingut en compte l'abundant prova de descàrrega indicada per aquesta part que acreditava que ell era víctima de violència domèstica, social i econòmica per part de N. C. M., prova que ni tan sols s'havia valorat, i, per aquest motiu, els tribunals han dictat una resolució incoherent i absurda.

- La part recurrent estima que la sentència de la Sala Penal també vulnera els seus drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, perquè en absoldre'l del delictes menor de maltractament en l'àmbit domèstic i en integrar-lo en el delictes de violència de gènere, havia de reduir la pena única de 7 anys i mig imposada pel Tribunal de Corts, ja que l'article 58.3 del Codi

penal parla "de pena única que resulti de l'acumulació de la durada de les diverses penes aplicables" i, per tant, les penes s'havien de valorar per cada delictes.

- També considera que la sentència del Tribunal de Corts vulnera els seus drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que ha conculcat l'article 56 del Codi penal, i els fets provats, perquè s'oblida de tenir en compte, en la determinació de la pena, de la seva manca d'antecedents penals, així com del seu estat d'embriaguesa, motiu pel qual la Sala Penal efectua una valoració incorrecta de la sentència del Tribunal de Corts que ha provocat que no s'hagi donat resposta als greuges indicats en el recurs d'apel·lació, mancant, doncs, el deure de motivació exigida per aquest Tribunal Constitucional.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de l'aute impugnat.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal exposa que les proves sol·licitades per la defensa van ser denegades mitjançant l'aute del 5 de juliol del 2024, en aplicació de l'article 201.2 del Codi de procediment penal, perquè el Tribunal de Corts va considerar innecessaris dos testimoniatges i improcedents les testificals de la psicòloga i de l'educadora social del Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència, ja que no es volia exposar en una vista pública el contingut de l'expedient de la filla menor del processat.

- Malgrat que la defensa al·lega que el processat mai havia tingut la intenció de fer mal a ningú i que sempre havien sigut amenaces de fer-se mal a ell mateix, d'una banda, ha existit per part del recurrent l'ànim de matar o *animus necandi*, ja que la zona on es va dirigir l'atac principal, amb una arma idònia per causar la mort, és una zona vital particularment sensible del cos humà, i que de l'informe medico-forense s'infereix que si l'apunyament hagués estat més profund, L. G. M. hauria sofert un elevat risc de ferida mortal.

- I d'altra banda, la intenció d'acabar amb la vida de L. G. M. està confirmada per les manifestacions mateixes del processat.

- Pel que fa al delictes major d'escoltes il·legals i conductes afins, en la seva declaració al judici oral, el recurrent va admetre que havia mirat el telèfon mòbil de la seva esposa; la comissió d'aquest delictes ha estat igualment provat gràcies a les captures de pantalla dels xats de converses mantingudes entre el processat i aquesta.

- Pel que fa al delictes menor de violència de gènere, de l'examen de la prova practicada en el judici oral, es desprèn que les conductes mantingudes pel recurrent durant la seva relació i convivència amb la seva esposa, coincideixen amb la figura específica de violència de gènere, introduïda per l'article 114 bis, apartat 2 del Codi penal. I queda acreditat que la relació sentimental dels cònjuges estava caracteritzada per l'actitud de constant gelosia i control del recurrent sobre la seva esposa.

- El 23 d'abril del 2023, el recurrent va agredir físicament la seva esposa, i en la sentència del Tribunal de Corts es van qualificar aquests actes, degudament provats, de delictes menor de maltractament en l'àmbit domèstic. I, la Sala Penal considera que convé confirmar la motivació detallada i circumstanciada de la sentència de primera instància, amb una modificació incident de qualificació quant a aquests fets d'agressió física, els quals formen part íntegra del delictes menor de violència de gènere, tipificat a l'article 114 bis del Codi penal, i que no havien de ser qualificats de manera separada com a maltractaments en l'àmbit domèstic.

- Sobre la situació d'embriaguesa i la situació mental del recurrent, malgrat que la defensa no mencioni expressament l'aplicació d'atenuants o d'eximents de la responsabilitat penal, sol·licita que es tingui en compte la situació personal i mental del processat al moment d'imposar la pena. Tanmateix, ha quedat acreditat que el recurrent es trobava voluntàriament en estat embriac i que no pateix cap anomalia o alteració mental, per tant, no es pot apreciar la concurrència de cap circumstància atenuant o eximent de la seva responsabilitat penal.

- Els fets declarats provats són efectivament constitutius dels delictes majors d'homicidi en grau de temptativa, d'escoltes il·legals i conductes afins, d'amenaques condicionals de mort amb arma, concorrent la circumstància agreujant prevista a l'article 143 bis, d'amenaques de mort, i del delictes menor de violència de gènere.

- Per consegüent, la Sala Penal desestima el recurs d'apel·lació i absol el recurrent del delictes de maltractaments en l'àmbit domèstic quedant els fets integrats en el delictes de violència de gènere.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Una vegada que s'ha constatat la concurrència de tots els pressupòsits, requisits i condicions de caràcter processal -identificació del demandant i legitimació activa, recurribilitat de la resolució impugnada, interposició dins el termini i contingut formal de la demanda-, l'admissió o la inadmissió a tràmit d'un recurs d'empara exigeix pronunciar-se sobre si la infracció denunciada en la demanda té contingut constitucional o si presenta una manca manifesta d'aquest decisiu element, en els termes de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3.2. Aquest Tribunal ja va proclamar en el seu aute del 19 de febrer del 2024 (causa 2024-6-RE) i en el del dia d'avui, 18 de novembre del 2024, (causa 2024-60-RE), que el recurs d'empara s'incorpora a la Constitució i a l'ordenament jurídic del Principat d'Andorra no tant com a una manifestació del *ius litigatoris*, sinó més aviat com a expressió del *ius Constitutionis*, en el sentit que no és un nou remei processal, sinó un mecanisme de tutela dels drets fonamentals reconeguts a la Constitució i a altres cossos normatius incorporats al sistema jurídic andorrà. En aquest sentit, el recurs d'empara no és una eina adient per gaudir d'una tercera instància, ni per possibilitar un accés a la cassació, ni tampoc una via per arribar a un tribunal suprem que constitueixi la més alta instància de l'organització de la jurisdicció ordinària del Principat. El Tribunal Constitucional, com disposen l'article 95 de la Constitució i l'article 1 de la seva Llei qualificada, és un òrgan jurisdiccional col·legiat que té com a missió la de ser "*intèrpret suprem de la Constitució*".

3.3. La demanda d'empara, extensa i dotada d'una bona tècnica jurídica-penal, no aporta gairebé cap element de naturalesa constitucional i referida als drets i llibertats fonamentals que constitueixen la base del recurs d'empara. D'una manera formal, en l'apartat 2 del "*Sol·licito*" al·ludeix a la vulneració dels drets fonamentals a la defensa, a la jurisdicció i a obtenir d'aquesta una decisió fonamentada en Dret i al principi de contradicció, afegint a continuació que la Sala Penal ha efectuat una valoració incorrecta de la prova i una aplicació incorrecta de la llei i de la jurisprudència, remetent-se als apartats II a V del seu escrit, en els quals desenvolupa diverses consideracions sobre el delictes major d'amenaça condicional de mort amb arma amb l'agreujant de cònjuge, sobre el delictes menor de violència de gènere, sobre el delictes menor de maltractament en l'àmbit domèstic i sobre la incorrecta determinació de la pena de conformitat amb l'article 56 del Codi penal. És en els paràgrafs finals dels tres primers apartats abans esmentats -segon al quart- i en el sisè, que s'al·lega la vulneració del dret a la jurisdicció i en ells i en altres paràgrafs del recurs s'al·ludeix a una "*valoració incorrecta de la prova*", a una "*resolució incoherent i absurda en atenció a la prova*", a "*l'error i manca de lògica jurídica raonable en la fonamentació jurídica*" i a "*haver tingut (...) en compte per la determinació de la pena*".

3.4. Nombroses resolucions d'aquest Tribunal Constitucional han proclamat que el dret a la jurisdicció abasta essencialment tres aspectes o vessants que es projecten sobre moments processals diferents: el dret d'accés a la jurisdicció (inici del procediment), el dret al procés degut (desenvolupament del procediment) i el dret a una decisió fonamentada en Dret (final del procediment). No es planteja en aquest cas cap problema en relació amb l'accés a la jurisdicció, però

sí que la demanda d'empara es projecta sobre els altres dos vessants. En efecte, el recurs es dirigeix també contra l'aute de la Sala Penal del 5 de juliol del 2024 que va resoldre la petició de prova testifical en segona instància, no donant-hi lloc, d'acord amb l'article 201.2 del Codi de procediment penal, extrem aquest que, en la sentència sobre el fons, la Sala Penal, en el seu "*Considerant I*" ratifica. El recurrent implícitament argumenta que el procés no ha estat el degut, perquè la Sala Penal no ha admès la prova proposada, tot i que va argumentar suficientment que respecte de dos dels testimonis era innecessària i que respecte dels altres dos era improcedent. La doctrina jurisprudencial d'aquest Tribunal Constitucional ha manifestat en moltes resolucions que les decisions en matèria d'admissió i de pràctica de la prova proposada per les parts són competència de la jurisdicció ordinària, llevat que causin una indefensió material objectiva i greu. I que han de ser raonablement motivades. Així succeeix en el cas examinat i, per tant, el recurs no pot prosperar per aquest motiu.

3.5. Pel que fa a la suposada vulneració del dret a la jurisdicció en la seva manifestació del dret a una decisió fonamentada en Dret, resulta procedent recordar que ja en l'aute d'aquest Tribunal del 14 de gener del 2019 (causa 2018-57-RE) i també en el del dia d'avui (causa 2024-60-RE) es declara que "*el discerniment, la selecció, la interpretació i l'aplicació de la norma escaient al cas correspon (...) a la jurisdicció ordinària llevat que l'exercici de les funcions esmentades pugui ser titllat d'irraonable, d'irraonat o haver incorregut en algun error material patent*" o que, com exposa la sentència del 9 de setembre del 2024 (causa 2024-34-RE), causen "*indefensió material efectiva*". I sempre tenint present, com va dir aquest Tribunal en l'aute del 14 de juliol del 2022 (causa 2022-40-RE) "*el dret a la jurisdicció (...) no (...) s'ha de confondre amb el dret a obtenir una resolució favorable*".

3.6. La sentència recorreguda en empara compleix plenament el mandat de la Constitució i el de la Llei qualificada del nostre Tribunal sobre la motivació de les resolucions, ajustant-se així a les exigències establertes en la doctrina jurisprudencial, de la qual és mostra l'aute del 19 de febrer del 2024 (causa 2024-6-RE) i en la constant jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans. D'altra banda, conté un raonament extens i prolix en els fonaments jurídics, dedicats al delictes major d'homicidi en grau de temptativa -segon-, al delictes major d'escoltes il·legals -tercer-, al delictes major d'amenaques condicionals de mort amb arma -quart-, al delictes major d'amenaques no condicionals de mort -cinquè-, al delictes de violència de gènere -sisè-, en què efectua una modificació de la qualificació de la sentència apel·lada que dona lloc a l'absolució del delictes menor de maltractament en l'àmbit domèstic-, a la situació d'embriaguesa i situació mental de l'acusat -setè-, a la situació personal de la perjudicada -vuitè- i a una conclusió -novè- que resumeix els anteriors i determina la pena efectuant una ponderació de les circumstàncies concurrents, dins els límits establerts per la llei.

3.7. Com hem anunciat anteriorment, no correspon a aquest Tribunal pronunciar-se sobre el contingut tècnic-jurídic de la resolució recorreguda. La decisió de la Sala Penal és definitiva al respecte. Des del punt de vista estrictament constitucional, la decisió impugnada està degudament motivada i fonamentada en Dret i no conté errors significatius. No s'ha vulnerat el dret fonamental a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució, ni en allò que fa referència al procés degut, ni en la fonamentació en Dret de la resolució. Per consegüent, el recurs presenta una manca manifesta de contingut constitucional i ha de ser inadmès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2024-65-RE interposat per la representació processal del Sr. Isaac Larralde Fernández contra l'aute del 5 de juliol del 2024 i contra la sentència del 30 de setembre del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, a la presidenta del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 18 de novembre del 2024.

Joan Manel Abril Campoy Pere Pastor Vilanova

President Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela Jean-Yves Caullet

Magistrat Magistrat